Adatok a nő-kérdés alakulásához.

(Munkásnő-otthonok. – Női bűntettesek.)

Abban a modern társadalmi mozgalomban, mely a keze munkájából élő munkásosztály társadalmi helyzetének javítását, megélhetési viszonyainak szilárdabb alapokra való fektetését czélozza, ide sorozva az ipari foglalkozások temérdek ágában munkálkodók százezreit is, nem kerülheti ki figyelmünket az az újabb keletű humánus intézmény, mely eleinte kedvezőtlen auspiciumok között, igazán szerény igényekkel kezdve meg pályafutását, ma már diadalmasan halad előre s különösen a világ bajaival máskülönben oly keveset törődő franczia metropolisban, Parisban, hol a társadalmi osztályok közt fennálló természetszerű különbségek talán a legszembeszökőbbek, ez idő szerint már egymás után nyílnak, meg a legpraktikusabb s aránylag kifogástalan kényelemmel berendezett munkásnő-otthonok.

Mikor az első ilyen *Foyer de l'Ouvriere*-t megnyitották a Boulevard Saint-Denis-n, Paris egyik túlzsúfolt munkásnegyedében 1893. márczius 13-án bizony ez az egész intézmény egy jottával sem volt több egy igénytelen kis kifőzőhelynél. Mademoiselle Schreiner-nek, a »vállalat« megalapítójának ekkor még nem is volt egyéb czélja, mint az, hogy olcsó pénzért, aránylag potom 75 centime-ért, tápláló és ízletes ebédet adjon azoknak a földhözragadt szegény gyári leányoknak, varrónőknek, kik családi tűzhely hiányában, nyomorúságos lebujokban étkezve, akaratlanul is a züllés veszedelmének vannak állandóan kitéve.

A művelt franczia társadalom hamarosan tudomást szerzett létezéséről. Írigylésreméltó gyorsasággal halmozódtak Össze az ismert és ismeretlen jóltevők adományai a szélrózsa minden irányából. Mlle Schreiner már az első esztendő végén azt vette észre, hogy kiszorult a bérelt helyiségből, mely eddigelé szerényen meghúzódott egy nagyobbszabású divatárúház negyedik emeletén. Átmentek tehát az Abukir-utczába, egy jóval tágasabb helyiségbe. A Foyer de lOuvriére voltaképpen itt kezdte aztán bontogatni az ő szárnyait, melyek a társadalom megfelelő támogatása mellett pár év alatt annyira megerősödtek, hogy 1900-ban, a párisi világkiállítás évében már a Quartier de l'Opera-n látjuk a Foyer de l'Ouvriére-t egy modern, kényelmes bérházban, hol – mint azt egy manchesteri újságban olvasom – már az első éven 28.512 frank volt a bevétel. Ma már sok ilyen, jómódnak örvendő munkásnő-otthon él és virágzik Paris különböző városrészeiben, köztük a páratlanul népszerű »Restaurants Féminins de la Rive Gauche«.

A mostani foyer-kban már egy-egy pompás kis kézi könyvtár, társalgószoba áll a munkásnők rendelkezésére, ahonnét nem hiányzik a – zongora sem. Előkelő úriasszonyok – ezt tegyék meg nálunk, – időnként hangversenyeket, felolvasásokat rendeznek itt a nők részére, a kedélyes társas összejöveteleknek pedig se szeri, se száma. Kétségtelen, a párisi élet ezerféle csábításainak kitett szegény sorsú fiatal leányok nemes szórakozást találhatnak az ilyen munkásnőotthonban, sarokba dobva itt, legalább arra a kis időre, az élet gondjait.

VERNON HARRIS kapitánynak, az angol börtönök volt felügyelőjének az a megfigyelése, hogy a női bűntettesek szomorú sorsának, börtönbe kerülésének egyik leglényegesebb előidézője a – hiúság. Határozott tapasztalatuk az angoloknak az is, hogy ahol a nők gyárakban dolgoznak, több bűncselekményt követnek el. Surrey városa például, hol nincsenek gyárak, három nő-bűnöst szolgáltat az igazságszolgáltatás kezébe annyi idő alatt, míg a nagy gyárváros, Manchester éppen tizet.

Angliában éppen a nők adnak több gondot a büntető igazságszolgáltatásnak s nem a férfiak. Különösen, ami némileg még visszatetszőbb, a súlyosabb bűntettek terén tapasztalható ez a jelenség. Nem csekély nyugtalansággal jegyzi meg a fentebb már megnevezett börtönfelügyelő, hogy a női bűntetteseknek ez a kedvezőtlen aránya állandóan és fokozatosan növekszik. Azt is kellő figyelembe kell vennünk e helyen, hogy az angol alsó néposztály női között, daczára a folyto-

nosan szigorított »temperance«-törvényeknek és rendeletek halmazának, ijesztő mértékben terjed az – iszákosság. Ami aztán természetszerűleg a különböző bűncselekmények számát is tetemesen szaporítja. Hogy e tekintetben némi statisztikai adatokkal is szolgáljunk, feljegyezhetjük, hogy míg Angliában a különféle bűncselekmények miatt elitélt nők száma 1874-ben 54.348 volt, ez a szám huszanhat év alatt 60.21 l-re emelkedett. E nők legnagyobb része ittas állapotban követte el a terhére rótt bűntettet.

Az angolok, előttünk kissé szokatlannak tetsző következtetéssel, még a parlamenti ülésszakot is összefüggésbe hozzák a női bűntettesek számának növekedésével. Vagyis azt vitatják, hogy az alatt az idő alatt, míg a parlament rendes állandó ülésszaka tart, sokkal több nő követ el bűncselekményt a társadalom alsóbb rétegeiben s így több is kerül a börtönbe, mint a parlamenti szünet alatt. A következtetés némiképpen naiv ugyan, de elvégre is – lehet benne valami. Azt mondják ugyanis, hogy mikor a parlament ülésezik, a törvényhozók családjai bőséges foglalkozást adnak a – mosónőknek. Következésképpen a mosónőknek, kiknek száma Londonban légió, sokkal több a pénzük, mint mikor a honatyák vidéken tartózkodnak. Ahol pedig sok a pénz, ott nagyobb a pazarlás s mikor aztán már nem tudják kielégíteni az igényeiket, beleütköznek a büntető jogszabályok tiltó rendelkezéseibe. Legalább így állítják az angolok.

Zsoldos Benő.